

عنوان مقاله:

بررسی گفتار قالبی کنایه و کارکردهای آن در چرند و پرند دهخدا

محل انتشار:

مجله تفسیر و تحلیل متون زبان و ادبیات فارسی (دهخدا)، دوره 14، شماره 51 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 20

نویسندگان:

سعیده بیرجندی - دانشجوی دکتری گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران.

رضا شجری - دانشیار گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران.

علیرضا فولادی - دانشیار گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران.

امیرحسین رسول نیا - استادیار گروه زبان و ادبیات عربی، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران.

خلاصه مقاله:

گفتار قالبی یا گفتار کلیشه ای، جزئی جدانشدنی از هر زبان است. این نوع گفتار با دو ویژگی ایجاز و عمق معنا، مطلب مورد نظر گوینده را به شکلی واضح تر به مخاطب منتقل می کند. همچنین بیشتر در زبان محاوره متجلی می شود و ریشه در جامعه و فرهنگ دارد. یکی از گونه های گفتار قالبی، کنایه است. کنایات به عنوان شناخته شده ترین کلیشه های زبانی، کارکردهای خاص خود را دارند. کنایه در «چرند و پرند» نیز با بسامد بسیار بالا به کار رفته است. بررسی کنایات و کارکرد آن ها در این اثر دهخدا، افزون بر شناخت سبک نویسنده، از لحاظ فرهنگی و اجتماعی نیز مفید خواهد بود و می تواند زوایای پنهان متن و مفاهیم مخفی مندرج در آن را بهتر نمایان کند. پژوهش حاضر با روش کیفی (تحلیلی-توصیفی) به بررسی کنایه و کاربرد آن در «چرند و پرند» دهخدا می پردازد. نتایج حاصل از این پژوهش نشان می دهد که دهخدا در این اثر، از کنایات زبانی و تصویری، بیشتر استفاده کرده است. بسیاری از کنایات او، نقیضه ای یا با ریشه غیرفارسی هستند و زمینه های فرهنگی، اجتماعی و مذهبی دارند. همچنین این گونه گفتار قالبی، کارکردهای زیادی در اثر مورد بررسی دارد و استهزاء، اعتراض، انتقاد، افشاگری، ایجاز، ترسیم اوضاع جامعه، عینیت بخشیدن به شخصیت ها و نزدیک کردن نثر به زبان مردم از جمله این کارکردهاست.

کلمات کلیدی:

گفتار قالبی، کنایه، دهخدا، چرند و پرند

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1433294>

